

**UCHWAŁA NR 224/XXXVI/21
RADY GMINY GRAJEWO**

z dnia 9 grudnia 2021 r.

w sprawie przyjęcia PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY W GMINIE GRAJEWO NA LATA 2022-2024

Na podstawie art. 176 pkt 1, art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821, z 2021 r., poz. 159, poz. 1006, poz. 1981), art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372, poz. 1834) Rada Gminy Grajewo uchwała co następuje:

§ 1. Przyjąć Program Wspierania Rodziny w Gminie Grajewo na lata 2022 – 2024 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

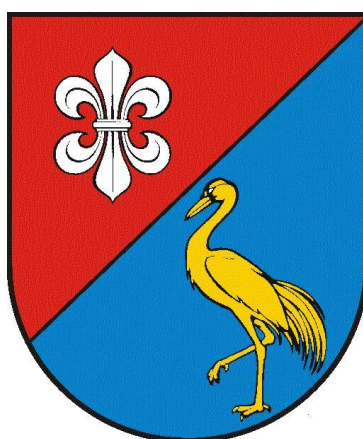
§ 2. Wykonanie uchwały powierzyć Wójtowi Gminy Grajewo.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2022 r.

Przewodniczący Rady

Jan Dąbrowski

Załącznik do uchwały Nr 224/XXXVI/21
Rady Gminy Grajewo
z dnia 9 grudnia 2021 r.

**PROGRAM WSPIERANIA RODZINY
W GMINIE GRAJEWO
NA LATA 2022 – 2024**

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	4
I. ORGANIZACJA WSPARCIA RODZINY	5
II. DIAGNOZA SYTUACJI RODZIN W GMINIE GRAJEWO	9
III. CELE I KIERUNKI REALIZACJI PROGRAMU	15
PODSUMOWANIE	18

WPROWADZENIE

Rodzina stanowi dla dziecka najlepsze naturalne środowisko, w którym otoczone jest opieką i ma możliwości zaspokajania swoich potrzeb. W prawidłowo funkcjonującej rodzinie, w systemie cenionych wartości, na plan pierwszy wysuwane jest szczęście i dobro dziecka, które daje równocześnie szczęście rodzicielskie i małżeńskie. Jednak nie wszystkie rodziny swoje funkcje realizują w takim stopniu, by dzieci mogły się w nich prawidłowo rozwijać i czuć się szczęśliwe. W wielu dysfunkcyjnych rodzinach występują problemy, które zakłócają ich funkcjonowanie. W rodzinach pojawiają się trudności na skutek czynników zewnętrznych (np. bezrobocie, choroba, wzrost kosztów utrzymania). Są jednak i takie rodziny, w których źródło dysfunkcji tkwi w wielu czynnikach odnoszących się do właściwości osobowościowych członków rodziny (np. uzależnienia, przestępczość, przemoc, zaniedbywanie dzieci).

Złożone potrzeby rodzin wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Rodziny z wieloma dysfunkcjami wymagają stałego monitorowania przez asystentów rodziny, pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, pracowników służby zdrowia, policji, kuratorów sądowych i społecznych.

Współpraca z rodziną przedstawicieli służb społecznych powinna być połączona ze wsparciem ze strony środowiska, w tym również bliższych i dalszych krewnych oraz aktywnością własną ze strony rodziny. Ponadto, praca z rodziną powinna być prowadzona przez odpowiednio przygotowaną kadrę, kompetentną i obiektywną oraz podejmowana możliwie jak najwcześniej. Organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny, należy doceniać i konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast zastępować rodzinę w jej funkcji opiekuńczo-wychowawczej, należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić prawidłowe funkcjonowanie.

Rozwiązania, dotyczące wpierania rodzin przeżywających trudności związanych z opieką i wychowaniem dzieci, a także formy sprawowania pieczy zastępczej, reguluje ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wpieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 821, z 2021 r., poz. 159, poz. 1006, poz. 1981). Jej celem jest zapewnienie dziecku stabilnego środowiska wychowawczego oraz wsparcie rodziny w powrocie do prawidłowego funkcjonowania. Artykuł 176 pkt. 1 tejże ustawy zobowiązuje gminy do opracowywania i realizacji trzyletnich programów wspierania rodziny oraz w art. 179 pkt 1. w terminie do dnia 31 marca każdego roku, do składania radzie gminy rocznego sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawiania potrzeb związanych z realizacją zadań.

Prezentowany Program Wspierania Rodziny w Gminie Grajewo na lata 2022-2024 wyznacza cele oraz kierunki działań, które mają za zadanie udoskonalić oraz rozwinąć wsparcie rodzin. Program w swoich założeniach dąży do dostarczenia narzędzi dla prawidłowego funkcjonowania rodzin, udzielenia wsparcia oraz pomocy rodzinie znajdującej się w kryzysie, a także wspierania kadr pracujących w tym obszarze na terenie gminy.

I. ORGANIZACJA WSPARCIA RODZINY

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Obowiązek, o którym mowa, jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej realizują w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami, związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.

Podstawa prawna:

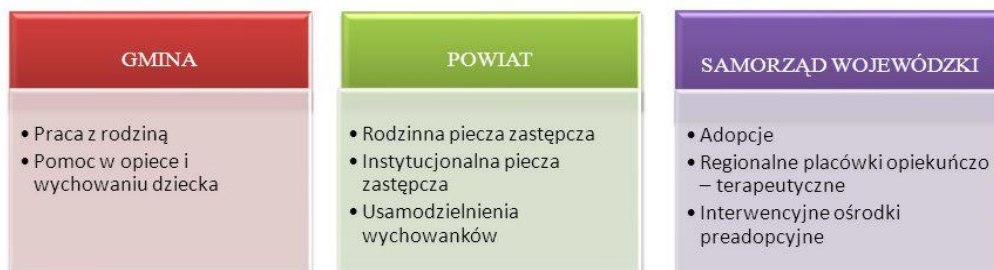
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r.
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej określa działania, jakie powinny podjąć samorządy względem rodzin. Za organizację systemu pomocy dziecku i rodzinie odpowiedzialni są przedstawiciele wszystkich szczebli samorządu.

Wsparcie rodziny powinno być w miarę możliwości wczesne i mieć charakter profilaktyczny. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowanie wartości i norm związanych z ich wychowaniem. Działania profilaktyczne są przede wszystkim skierowane do rodzin wychowujących dzieci, a jednocześnie niewydolnych wychowawczo, dotkniętych przemocą, ubogich i zagrożonych ubóstwem, przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Rodzinie takiej zapewnia się wsparcie, które polega w szczególności na:

- a) analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- b) wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
- c) rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny;
- d) pomocy w integracji rodziny;
- e) przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
- f) dążeniu do reintegracji rodziny.

Podział kompetencji w zakresie organizacji wsparcia rodziny i pieczy zastępczej pomiędzy samorządami

Zadania na poziomie gminy określone ustawą to przede wszystkim: wsparcie przez usługi asystentów rodziny, placówek wsparcia dziennego, rodzin wspierających oraz innych podmiotów lub instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny. **Wspieranie rodziny jest prowadzone w formie pracy z rodziną oraz pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.** Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji.

Praca z rodziną realizowana jest poprzez: konsultacje i poradnictwo specjalistyczne, terapię i mediację, usługi dla rodzin z dziećmi, mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji, zwanych „grupami wsparcia” lub „grupami samopomocy”. Pomoc rodzinie powinna opierać się na sprawnie prowadzonej komunikacji i informacji na rzecz dziecka i rodziny. Istotne we wzmocnieniu systemu opieki nad dzieckiem jest budowanie w środowisku lokalnym systemu informacyjnego polegającego przede wszystkim na zgłaszaniu każdej niepokojącej informacji na temat dziecka do ośrodka pomocy społecznej.

W pracy z rodziną ważna jest koordynacja działań wszystkich instytucji i służb zobligowanych do wspierania rodziny. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grajewie realizuje zadania wynikające z szeroko rozumianej profilaktyki, buduje lokalny system wsparcia i współpracy z osobami, instytucjami i organizacjami działającymi na polu profilaktyki i nie tylko, realizuje i prowadzi wiele działań ukierunkowanych na dziecko i rodzinę. W tabeli nr 1, poniżej, zestawiono dane o formach pomocy i wsparcia oferowanego dziecku i rodzinie na terenie gminy i powiatu grajewskiego.

Tabela nr 1: Podmioty wspierające rodziny na terenie gminy Grajewo

Lp	Nazwa instytucji	Pomoc psychologiczna	Pomoc pedagogiczna	Pomoc finansowa i rzeczowa	Pomoc z zakresu pracy socjalnej	Pomoc prawna	Pomoc edukacyjna	Inne wsparcie
1.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grajewie	X		X	X	X	x	
	Punkt konsultacyjny pomocy psychologicznej	X					X	
2.	Urząd Gminy Grajewo	X	X	X		X	X	
3.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grajewie	X	X	X	X	X	X	
4.	Powiatowy Urząd Pracy w Grajewie		X	X		X	X	
5.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Grajewie	X	X				X	
6.	Poradnia Zdrowia Psychicznego w Grajewie	X					X	
7.	Sąd Rejonowy w Grajewie					X		
8.	Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie	X	X			X	X	
9.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych					X	X	
10.	Szkoła Podstawowa w Białaszewie		X				X	
11.	Szkoła Podstawowa w Danówku		X				X	

12.	Szkoła Podstawowa w Wierzbowie		X				X	
13.	Zespół Szkół w Wojewodzinie		X				X	
14.	Przedszkole w Rudzie		X				X	
15.	Świetlice wiejskie Białaszewie, Białogładach, Boczkach-Świdrowo, Ciemnoszyjach, Grozimach, Kurejewce, Kurejwie, Popowie, Rudzi, Sojczynie Borowym, Szymanach, Wierzbowie, Wojewodzinie, Przechodach oraz w Kapicach		x				x	Opieka i organizowanie czasu wolnego przez opiekunów
16.	Gminna Biblioteka Publiczna Gminy Grajewo z siedzibą w Rudzie							Wypoczynek, organizacja czasu wolnego, imprezy rodzinne
17.	Stowarzyszenie Rozwoju Gminy Grajewo			X				Zajęcia edukacyjne dla dzieci i rodziców

Źródło: Dane GOPS w Grajewie

Gmina nie posiada w swoich zasobach mieszkań socjalnych ani komunalnych.

Dzięki współpracy instytucji i organizacji na rzecz dziecka i rodziny, gmina Grajewo zapewniała w latach 2019-2021:

- pomoc materialną oraz rzeczową;
- dożywianie;
- monitorowanie sytuacji rodzin, w tym z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi;
- wsparcie rodzin w kryzysach przez asystenta rodziny;
- pomoc dla rodzin doznających przemocy;
- pomoc psychologiczną, socjalną, mediacyjną, pedagogiczną, terapeutyczną, poradnictwo prawne;
- rozwój zainteresowań, organizację czasu wolnego i wydarzenia niezbędne rodzinom.

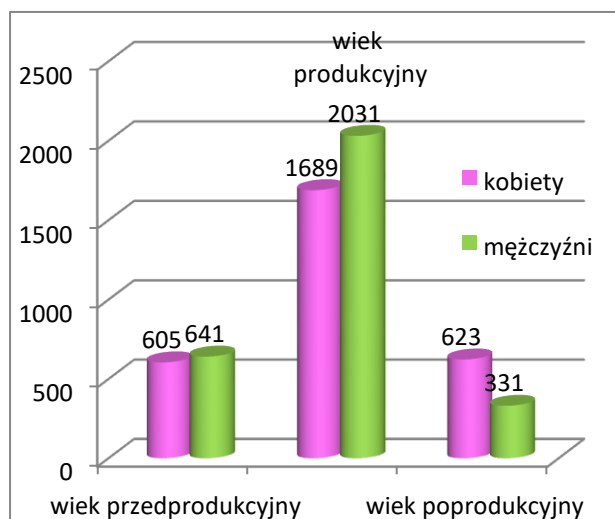

II. DIAGNOZA SYTUACJI RODZIN W GMINIE GRAJEWO

Według stanu na 31 grudnia 2020r. , liczba ludności gminy Grajewo wyniosła 5920 osób, z czego 49 % stanowiły kobiety, a 51 % mężczyźni.

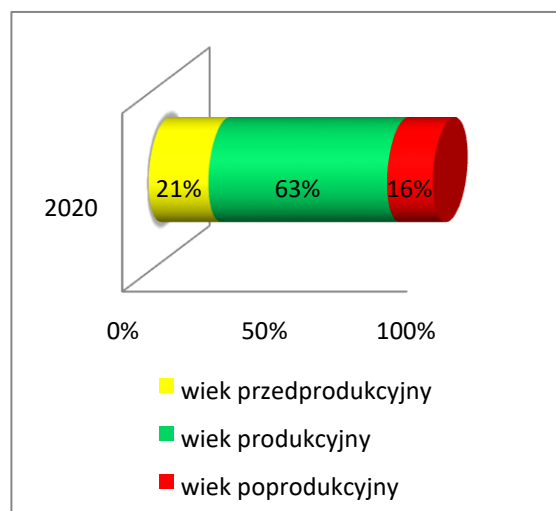
Wykres 1:

Ludność Gminy Grajewo w podziale na grupy wiekowe w 2020 r.

Wykres 2:

Udział ludności wg. grup wieku w % ludności ogółem

Grupy wiekowe wskazują, że na terenie gminy dominują osoby w wieku produkcyjnym oraz ich dzieci, co wskazuje na najliczniejsze potrzeby do zaspokajania dla tych osób.

Infrastruktura instytucji gminnych, z szeroką liczbą świetlic i form wsparcia, działających organizacji społecznych i opiekunów, opisanych w tabeli 1 wydaje się odpowiadać na takie zapotrzebowanie, co wskazuje na właściwie realizowaną politykę społeczną wobec rodzin z dziećmi w gminie.

Dane z ewidencji ludności gminy Grajewo wskazują, że w 2020 r. na terenie gminy miało miejsce łącznie 163 zameldowań na pobyt stały. Na pobyt czasowy zameldowano 48 osoby w tym 8 osób to cudzoziemcy. Z pobytu stałego w gminie wymeldowało się 157 osób. Liczba zameldowań przewyższa liczbę wymeldowań na pobyt stały, co wskazuje na dodatnią wartość salda migracji¹. To również pozytywna przesłanka dla młodych małżeństw i rodzin z dziećmi. Niestety ogólna liczba mieszkańców w latach 2002-2020 zmalała o 6,6%. Średni wiek mieszkańców wynosi 39,7 lat i jest mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa podlaskiego oraz nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Mieszkańcy gminy Grajewo zawarli w 2020 roku 26 małżeństw. Jest to nieznacznie mniej od wartości dla województwa podlaskiego oraz mniej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,4 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców.

¹ Raport o stanie gminy Grajewo za rok 2020, Urząd Gminy

30,8% mieszkańców gminy Grajewo jest stanu wolnego, 55,2% żyje w małżeństwie, 3,8% mieszkańców jest po rozwodzie, a 9,4% to wdowy/wdowcy. W 2019 roku urodziło się 58 dzieci, w tym 55,2% dziewczynek i 44,8% chłopców¹.

Zdecydowana większość dzieci wychowuje się w rodzinach biologicznych, a trudności rodzin w sprawowaniu opieki i wychowania nie dotyczą dużej grupy mieszkańców. Jedynie 5 dzieci z gminy przebywa w pieczy zastępczej, spada też wg GOPS w Grajewie liczba rodzin przeżywających dysfunkcje. Zapewne wpływ na te elementy ma dostępność wsparcia i pomocy w środowisku lokalnym, położenie gminy zapewniające bliskość instytucji specjalistycznej pomocy.

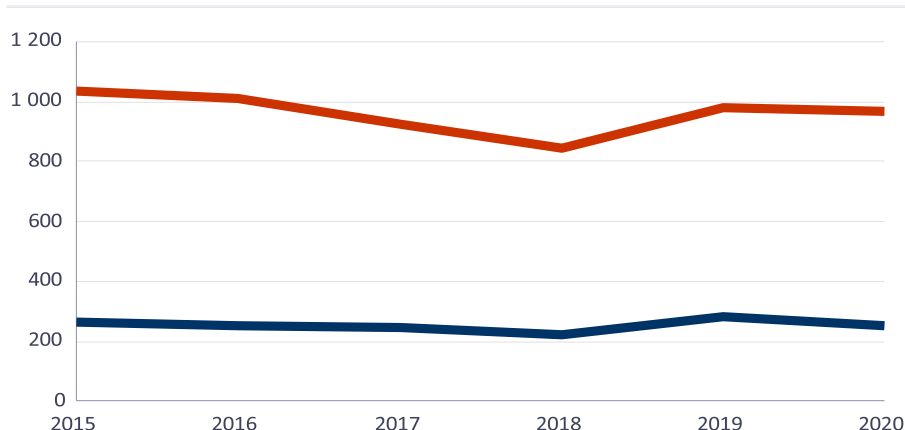
Tabela nr 2: Dane porównawcze dot. mieszkańców i rodzin w gminie z lata 2013-2020

Lp.	Wyszczególnienie	2013	2016	2017	2020
1.	Liczba mieszkańców gminy ogółem	6181	6023	6011	5920
2.	Liczba mieszkańców gminy w wieku do lat 18	1392	1359	1361	1302
3.	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	268	253	241	252
4.	Liczba dzieci z terenu gminy objętych pieczęcią zastępczą ogółem, w tym:	5	4	5	1
	- pieczęcią zastępczą w formie rodzinnej	1	4	5	1
	pieczęcią zastępczą w formie instytucjonalnej	4	1	0	0
5.	Liczba rodzin mających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej	50	39	35	14
6.	Liczba rodzin w danym roku, będących pod opieką jednego asystenta rodziny	12	15	12	13
7.	Liczba dzieci przekazanych do pieczy zastępczej	-	-	-	1
8.	Liczba dzieci, które powróciły z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych	1	0	0	0

Dane: OZPS, GOPS w Grajewie, PCPR w Grajewie

¹ https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Grajewo

Wykres 3: Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej w latach 2015-2020

Dane: OZPS, GOPS w Grajewie

W gminie Grajewo z pomocy społecznej w 2020 roku skorzystało 919 osób, co stanowiło 15,52 % wszystkich mieszkańców gminy. Wobec 2019 roku, łączna liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia zmniejszyła się o 37 osób. Natomiast **liczba rodzin**, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej **zmniejszyła się w stosunku do roku poprzedniego o 23 rodziny**.

W przypadku długotrwale korzystających z pomocy społecznej ich liczba osiągnęła poziom 174 osoby, co oznaczało spadek w stosunku do roku 2019 o 80 osób.

Oprócz finansowego wsparcia GOPS w Grajewie rodziny mogą również korzystać z usług niefinansowych; w kryzysach z poradnictwa w postaci pracy socjalnej pracowników GOPS, punktu konsultacyjnego pomocy psychologicznej, poradnictwa specjalistycznego w PCPR lub stowarzyszeniach pomocowych, a w przypadku bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych również z usług asystenta rodziny.

Tabela nr 3: Liczba rodzin, korzystających z pomocy społecznej

RODZINY Z DZIEĆMI							
Rok	Liczba rodzin ogółem	Liczba rodzin z dziećmi	1 dziecko	2 dzieci	3 dzieci	4 dzieci	5 dzieci i więcej
2020	252	144	33	42	35	12	3

Dane: OZPS, GOPS w Grajewie

W gminie Grajewo rodziny z dziećmi korzystające z pomocy społecznej stanowią 57% wśród ogółu rodzin. Przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin, a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc społeczną w 2020 roku były kolejno:

ubóstwo – 74 rodziny,

bezrobocie- 57 rodzin ,

długotrwała choroba (28), niepełnosprawność (27)- łącznie 56 rodzin,

potrzeba ochrony macierzyństwa – 54 rodziny

bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych- 14 rodzin.

Dane te ukazują obszary niezbędnego wsparcia, kierowanego w przyszłości do tych właśnie rodzin przez instytucje i organizacje z terenu gminy Grajewo. Miałyby one zapewnić pomoc w wychowaniu oraz w opiece nad dziećmi. Dodatkowe dysfunkcje i trudności współwystępujące w 144 rodzinach, korzystających ze wsparcia powodują niemożność prawidłowego zaspakajania potrzeb edukacyjnych, rozwojowych i społecznych dzieci. Choroba rodzica, dziecka, ich niepełnosprawność czy bezrobocie w rodzinie zwiększają ryzyko wystąpienia trudności w wypełnianiu opieki i wychowania.

Według analizy GOPS w Grajewie część rodzin, przy zapewnieniu pomocy pracownika socjalnego jest w stanie zapewnić dziecku właściwy rozwój fizyczny i intelektualny, co daje szansę na pozostawienie dziecka w rodzinie naturalnej. Po dokonaniu analizy środowiska, korzystającego z pomocy społecznej, w przypadku uznania zagrożenia, iż działania podejmowane przez ośrodek okażą się niewystarczające, GOPS w Grajewie może skorzystać z dodatkowej pomocy szeregu instytucji wspierających rodziny, w tymw opiece i w wychowaniu.

Diagnoza dysfunkcyjności rodzin w zakresie pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczej dokonana przez pracowników socjalnych GOPS w Grajewie wpływa na rodzaj i zakres oferowanego przez GOPS (usługi asystenta, poradnictwo) lub koordynowanego przez GOPS, a świadczonego przez różne instytucje i organizacje gminne wsparcia.

Tabela nr 4: Współpraca rodzin w gminie z asystentem rodziny

Liczba rodzin, które:	2015	2016	2018	2020
Rozpoczęły współpracę z asystentem rodziny w danym roku, w tym:	2	0	1	3
Zakończyły współpracę z asystentem rodziny z osiągnięciem założonych celów lub z innych przyczyn	1	1	0	0
Zakończyły współpracę z innych przyczyn	1	2	2	1

Dane: OZPS, GOPS w Grajewie

Na terenie Gminy Grajewo w 2020 r. realizowano w stosunku do rodzin, korzystających z pomocy społecznej różne formy wsparcia:

- pracownicy socjalni prowadzili poradnictwo socjalne;
- Punkt Konsultacyjny w Grajewie udzielał bezpłatnej pomocy psychologicznej w oparciu o sporządzony harmonogram, ponadto osoby mogły skorzystać z pomocy psychologicznej we własnym środowisku;
- świetlice wiejskie w Białaszewie, Białogładach, Boczka-Świdrowo, Ciemnoszyjach, Grozimach, Kurejewce, Kurejwie, Popowie, Rudzi, Sojczynie Borowym, Szymanach, Wierzbowie, Wojewodzinie,

Przechodach oraz w Kapicach zapewniały pomoc w formie opieki poprzez organizowanie czasu wolnego dla dzieci oraz młodzieży;

- Gminna Biblioteka Publiczna Gminy Grajewo z siedzibą w Rudzie również zapewniała pomoc w formie opieki organizując dzieciom wypoczynek oraz zabawy podczas ferii letnich oraz zimowych, pomagała w nauce, odbywało się wspólne czytanie, imprezy integracyjne dla rodzin, itp.;
- Stowarzyszenie Rozwoju Gminy Grajewo w ramach realizowanych projektów organizowała różnorodne zajęcia dla dzieci, młodzieży oraz rodziców (np. „Wakacje w Gminie Grajewo”), niniejszy program był realizowany z funduszy Unii Europejskiej w ramach Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich – PROW 2014-2020. Stowarzyszenie wydawało również żywność w ramach Programu Operacyjnego 2014 – 2020. Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym;
- asystent rodziny wspierał rodziny przeżywające trudności opiekuńczo-wychowawcze;
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grajewie prowadziło poradnictwo psychologiczne i prawne przez specjalistów, a także poradnictwo socjalne w ramach kompetencji pracowników PCPR, psycholog promował mediacje rodzinne, jako formy rozwiązywania sytuacji konfliktowych;
- wspierano rodziny zastępcze finansowo. Rodziny otrzymywały świadczenia finansowe, dodatki wychowawcze i inne, a także współpracowali stale z koordynatorami rodzinnej pieczy zastępcze.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grajewie realizował pomoc z systemu świadczeń rodzinnych, którym są: wypłata zasiłków rodzinnych i dodatków do zasiłków rodzinnych, świadczeń opiekuńczych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego i zadań związanych z prowadzeniem postępowania funduszu alimentacyjnego, świadczenia wychowawczego, programu Dobry Start, Karty Dużej Rodziny, Czystego Powietrze.

Liczba pobierających w roku 2020 świadczenie wychowawcze wyniosła 554 rodziny. W stosunku do roku poprzedniego liczba ta **wzrosła o 7 rodzin** (co stanowi wzrost o 1,3 % w stosunku do roku poprzedniego). Liczba pobierających w roku oceny zasiłek rodzinny wyniosła 275 rodzin. W stosunku do roku poprzedniego liczba ta zmalała o 26 rodzin (co stanowi spadek o 8,64 % w stosunku do roku poprzedniego). Świadczenia z funduszu alimentacyjnego otrzymywało 11 rodzin.

GPS w Grajewie prowadził też wsparcie rodzin w ramach pomocy żywnościowej Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 Podprogram 2019 współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym. Z pomocy żywnościowej w formie produktów żywnościowych korzystały osoby i rodziny z terenu gminy, **zakwalifikowano 176 rodzin** (600 osób w tych rodzinach) do otrzymania pomocy żywnościowej. Ośrodek wydawał skierowania do organizacji partnerskiej Stowarzyszenia Rozwoju Gminy Grajewo, która przekazywała produkty żywnościowe potrzebującym, w świetlicy wiejskiej w Wojewodzinie.

Gmina Grajewo współpracuje z organizacjami pozarządowymi i stowarzyszeniami z powiatu grajewskiego. Na terenie gminy działają stowarzyszenia, które organizują szeroki zakres wsparcia lokalnej społeczności, kultury, sportu i wypoczynku.

Na podstawie danych i analizy sytuacji nasuwają się wnioski dotyczące potrzeb w zakresie wsparcia rodziny, jakimi są:

- kontynuacja kompleksowego wsparcia rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu ról

opiekuńczo – wychowawczych;

- utrzymanie zatrudnienie asystenta rodziny oraz zapewnienie środków na współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy;
- wspieranie rodziny poprzez pomoc w zapewnianiu odpowiednich warunków rozwoju dzieci i młodzieży oraz kształtowanie wartości i norm związanych z ich wychowaniem;
- wczesne wsparcie rodzin dysfunkcyjnych poprzez formy dziennej opieki oraz organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, tj. placówek wsparcia dziennego, które mogą być prowadzone w formie: opiekuńczej (świetlice i kluby środowiskowe), specjalistycznej (socjoterapeutyczne dla dzieci niepełnosprawnych, z zaburzeniami zachowania, socjalizacyjne dla młodzieży) oraz pracy podwórkowej;
- kontynuacja i realizacja programów celowych skierowanych do dzieci i rodzin z niepełnosprawnościami i chorobami oraz rodzin w ubóstwie.
- rozwój wsparcia dziennego dzieci z niepełnosprawnościami.

IV. CELE I KIERUNKI REALIZACJI PROGRAMU

CEL GŁÓWNY

KOMPLEKSOWA POMOC RODZINOM Z DZIEĆMI WE WZMOCNIENIU LUB ODZYSKANIU ZDOLNOŚCI DO FUNKCJONOWANIA SPOŁECZNEGO ORAZ TWORZENIE SPRZYJAJĄCYCH TEMU WARUNKÓW

KIERUNKI REALIZACJI :

I. DIAGNOZOWANIE POTRZEB RODZIN

- 1) Stała analiza potrzeb rodzin, zgłaszanych przez przedszkola i szkoły, świetlice i zespół interdyscyplinarny, GOPS, instytucje oraz organizacje z terenu gminy.
- 2) Monitorowanie sytuacji socjalnej dzieci z rodzin z trudnościami ze zgłoszeń w środowisku-pedagodzy, asystent rodziny, psychologzy, wychowawcy w świetlicach, opiekunowie, pracownicy socjalny.
- 3) Monitorowanie środowisk zagrożonych uzależnieniami, chorobami, czy zaburzeniami psychicznymi, motywowanie do podjęcia terapii rodziców.
- 4) Prowadzenie konsultacji ze specjalistami w zakresie potrzeb rodzin.
- 5) Stała diagnoza deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo-wychowawczej, zaniedbań względem dzieci oraz ocena sytuacji dziecka w rodzinie.

II. WSPARCIE RODZIN Z TRUDNOŚCIAMI

- 1) Zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej ubogim rodzinom; realizacja programów osłonowych i żywnościowych, stypendiów.
- 2) Objęcie dożywianiem wszystkich tego wymagających dzieci, rodzin w ubóstwie, z niepełnosprawnością bądź chorobą.
- 3) Zapewnienie pomocy osobom doznającym przemocy poprzez LZI, grupy robocze i współpracę z instytucjami pomocy w gminie.
- 4) Realizacja usług asystenta rodziny.
- 5) Organizacja i kontynuacja poradnictwa specjalistycznego: pedagogicznego, psychologicznego, terapeutycznego; prawnego, w tym w ramach punktów gminnych.
- 6) Realizacja zadań ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.
- 7) Podjęcie działań, programów w kierunku powrotu dzieci z pieczy do rodzin biologicznych. Opracowanie we współpracy z rodziną biologiczną planu pracy, który jest zbieżny z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej.
- 8) Współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy instytucjonalnej i zastępczej.

III. WZMACNIANIE ROLI I FUNKCJI RODZINY

- 1) Wspieranie i upowszechnianie nowych form i metod pracy z dzieckiem i rodziną: upowszechnianie idei wychowania bez przemocy, rodzicielstwa bliskości.
- 2) Organizowanie szkoleń, warsztatów, szkół dla rodziców oraz udostępnienia literatury fachowej dla rodziców w miejscach na terenie gminy, w tym wykorzystanie świetlic i bibliotek, organizacji.
- 3) Ułatwianie dostępności do usług. Prowadzenie e-usług dla rodzin.
- 4) Uruchomienie i prowadzenie grup wsparcia i samopomocy dla rodziców.
- 5) Prowadzenie działalności profilaktycznej na rzecz rodziny poprzez udział w kampaniach, seminariach i konferencjach promujących wartość rodziny, propagowanie idei wolontariatu, udział w programach profilaktycznych i edukacyjnych wspierających wychowanie dzieci i młodzieży, zamieszczanie artykułów w lokalnej prasie oraz na stronie internetowej, udostępnianie ulotek, plakatów o wspieraniu rodzin.
- 6) Organizowanie wypoczynku i realizacja programów skierowanych do dzieci i młodzieży, rodzin. Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez zajęcia pozalekcyjne, pozaszkolne, koła, prowadzenie świetlic przy szkołach, bibliotece i innych miejscach.
- 7) Realizacja usług dziennych opiekunów.

IV. ROZWÓJ MIEJSC POMOCY ORAZ PROFESJONALIZACJA KADR POMOCY I WSPARCIA RODZINY

- 1) Podnoszenie kwalifikacji przez asystenta rodziny i pracowników socjalnych w obszarze wsparcia rodzin- udział w szkoleniach, e-szkoleniach, warsztatach i formach samokształcenia.
- 2) Szkolenia innych służb w obszarze wspierania rodziny, pracy z dzieckiem.
- 3) Współpraca z lokalnymi instytucjami, organizacjami na rzecz opracowania i wdrażania kompleksowych programów wsparcia dla dzieci, młodzieży i rodzin.
- 4) Doskonalenie współpracy pomiędzy instytucjami i podmiotami działającymi na rzecz dzieci i rodziny poprzez: współpracę szkół, policji, służby zdrowia, sądu, kuratorów, GOPS, GKPiRPA, Zespołu Interdyscyplinarnego, organizacji pozarządowych oraz innych instytucji, współpraca z PCPR w zakresie pieczy zastępczej.
- 5) Kontynuacja działań świetlic wiejskich, poradni i punktów konsultacyjnych.
- 6) Przygotowanie i prowadzenie innych niezbędnych miejsc pomocy rodzinie w gminie.

REALIZATORZY

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grajewie realizuje program przy współpracy z:

- Urzędem Gminy Grajewo,
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Grajewie,
- Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespołem Interdyscyplinarnym ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- Powiatowym Urzędem Pracy w Grajewie,
- Komendą Powiatową Policji w Grajewie,

- Sądem Rejonowym i Kuratorami sądowymi,
- Poradnią Zdrowia Psychicznego w Grajewie,
- Poradnią Psychologiczno - Pedagogiczną w Grajewie,
- Szkołami Gminy Grajewo,
- Świetlicami wiejskimi, dziennymi opiekunami,
- Organizacjami pozarządowymi.

PRZEWIDYWANE EFEKTY

W wyniku prowadzonych działań przewidywana jest :

- 1) poprawa funkcjonowania rodzin z problemami opiekuńczo- wychowawczymi,
- 2) zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin celem zapobiegania powstawaniu sytuacji kryzysowych,
- 3) wzmocnienie roli opiekuńczej i bezpieczeństwa dzieci w rodzinach,
- 4) powrót dzieci z pieczy zastępczej do swoich rodzin,
- 5) zwiększenie wiedzy o rodzinach zagrożonych kryzysem i skuteczności udzielanej pomocy poprzez podejmowanie interdyscyplinarnych działań,
- 6) wzrost kompetencji i profesjonalizmu służb gminnych wspierających rodziny.

ADRESACI

Odbiorcami programu będą rodziny zamieszkałe na terenie gminy Grajewo, doświadczające problemów w obszarze ubóstwa, choroby, trudności opiekuńczo-wychowawczych, zagrożone umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej bądź też takie, którym została odebrana lub ograniczona władza rodzicielska poprzez umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej.

WDRAŻANIE I MONITOROWANIE PROGRAMU

Finansowanie Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2022-2024 odbywać się będzie w ramach środków budżetu Gminy Grajewo, dotacji celowej oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

Koordinatorem Programu Wspierania Rodziny na lata 2022-2024 jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grajewie, który będzie na bieżąco monitorował realizację programu.

Zgodnie z art. 179 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w terminie do 31 marca każdego roku, składane jest sprawozdanie radzie gminy, z rocznej realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawiane są potrzeby związane z realizacją zadań.

PODSUMOWANIE

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022-2024 zakłada stworzenie optymalnych warunków dla poprawy jakości życia rodzin, w szczególności dzieci. Wsparcie rodziny będzie miało

charakter profilaktyczny, ochronny, a rodzinie w pierwszej kolejności zostaną stworzone możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami.

Tylko wtedy można zwiększyć jej szanse na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz wykorzystanie własnej aktywności i wewnętrznego potencjału w celu zdobywania nowych umiejętności.